

Welige tafelen met damast

Het oude linnen damastweefsel, alhoewel minder bekend bij het groot publiek, is één van de kostbaarste parels aan de kroon van Vlaanderens verleden. Eeuwenlang heeft dit bijzonder verfijnd weefsel, dat uitsluitend was vervaardigd uit het edelste vlasgaren — gewonnen langs de 'golden River' — de rijke tafelen van de groten der aarde gesierd en de roem van onze Vlaamse wevers over geheel de toen bekende wereld uitgedragen. Hun in de zestiende eeuw reeds zeer hoogstaande weeftechniek veroorloofde het zeer mooie tekeningen in te weven, want, alhoewel deze tafellakens en servetten hagelwit waren, kon men door de vele combinaties der kruisingen van ketting- en inslagdraden en de reliëf- en lichtspelingen daardoor veroorzaakt, alle mogelijke taferelen daarmee uitbeelden. Men kan zich de voornamelijk verfijndheid voorstellen van een met zilver, porselein en kristal gedekte tafel, waartussen — ingeweven in het blanke tafelkleed — een mooi jachttafereel of de heraldische emblemen van de gastheer doorschermerden. Het aanschouwen van de oude linnen damastweefsels is als het doorbladeren van een mooi geïllustreerd geschiedenisboek waarin wij kunnen aflezen hoe onze adel en rijke kooplieden in vervlogen eeuwen hun leven inrichtten en wat er voornamelijk hun gedachtenwereld beïnvloedde. Deze tafellakens en servetten verhalen ons over het rijke verbeeldingsleven onzer voorouders in mythologische taferelen, hun diepe godsdienstzin in bijbelse taferelen. Zij vertellen ons hoe de gebruiken en kledij eruit zagen bij onze Vlaamse edelen, door de wondermooie tekeningen van jachttafereelen, kasteelleven en blijde intreden of praalstoeten van soevereinen. De veldslagen en beroemde wapenfeiten van koningen, prinses en grote veldheren uit de woelige 17^e en 18^e eeuw, doen zij voor ons herleven. Hun historische en heraldische inhoud is vaak een der schakels in de wedsamenstelling van het verleden.

Het is een boeiende belevenis hun soms geheimzinnige taal te ontcijferen, want deze beperkt zich niet alleen tot de uitgebeelde taferelen, emblemen en symbolen: de kwaliteit van het weefsel, de soort vlasgaren, het aantal ketting- en inslagdraden, de gebruikte versieringen, plaatsnamen of een in de tekst verborgen kronogram, kunnen soms kostbare aanwijzingen geven voor het achterhalen van de opdracht of het bepalen van het tijdstip en de plaats waar het stuk werd geweven, want vele gegevens en voorwaarden, die van stad tot stad verschillen, zijn ons bekend uit de ambachtelijke 'ordonnanciën'. Zo vindt men te Kortrijk (1549), door het benoemen van 'toezichters der damasten', gegevens die ons toelaten sommige stukken te lokaliseren. Een ordonnantie van april 1551, die gebiedt dat alle stukken, die niet aan de voorgeschreven breedten beantwoordden, moesten aan repen gesneden worden, illustreert duidelijk dat deze kwaliteitsbepalingen streng nageleefd werden zodat men er gerust mag op

betrouwen:

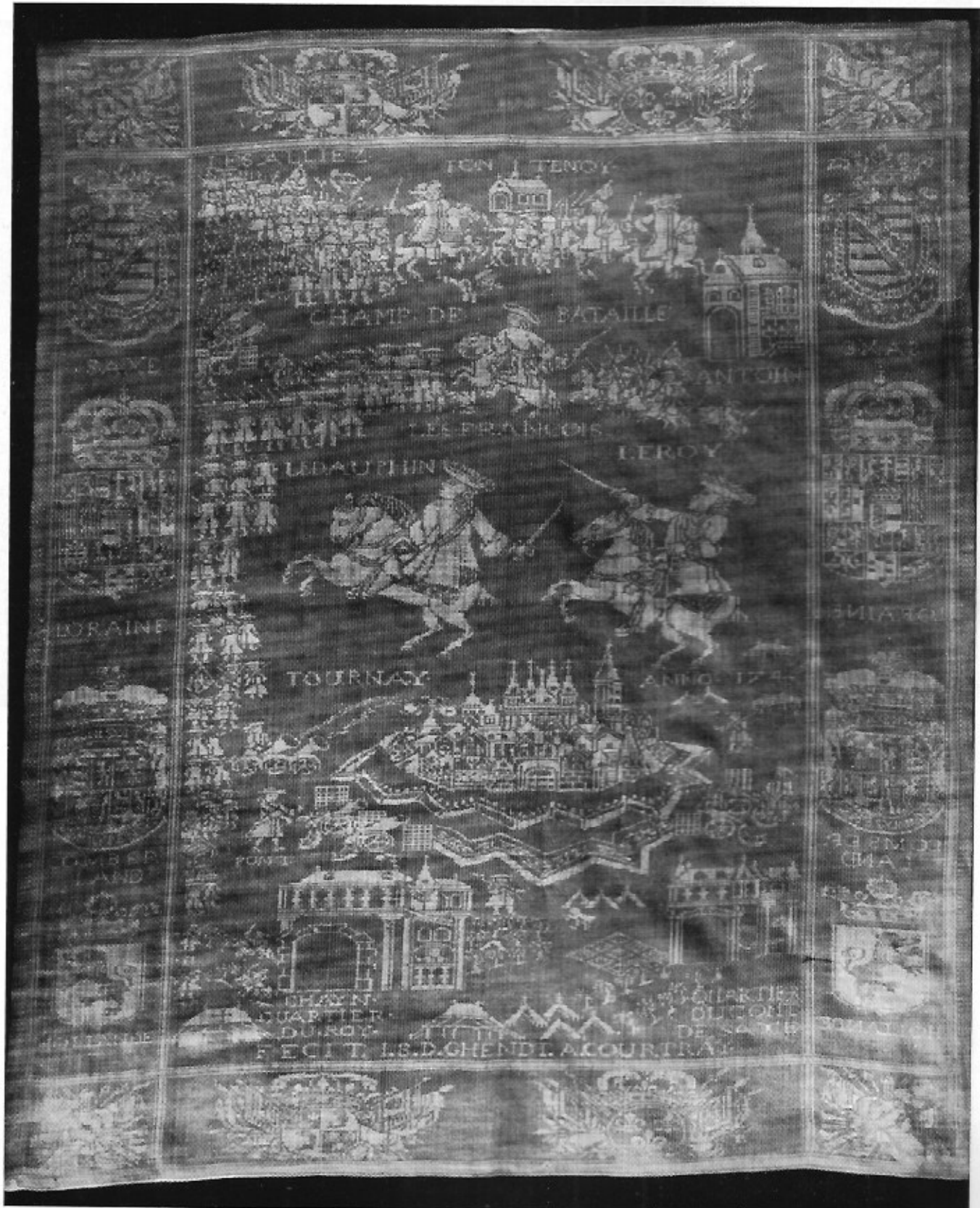
„... hoe costelicken dat sy oick moghen wesen, omdat derghelyck bedroch onze damastweefsels discrimineerd waeruute de vremde coopliden zouden moghen gefraudeerd wesen ende het Cortryck goed mettertyd worden geblameert ter totale bederfenesse ende ruïne van der voors nerringhe...”

De verzameling die destijds door Baron de Bethune aan de stad Kortrijk werd geschonken en die, alhoewel door de brand der Hallen tijdens wereldoorlog II fel geteisterd¹ nog steeds tot de merkwaardigste van de wereld mag gerekend worden, bevat ongetwijfeld nog vele gegevens die het ontbrekende hoofdstuk over de geschiedenis van de eens zo vermaarde linnendamastweverij zouden kunnen helpen ontcijferen.

Marcel Notebaert

¹ De verzameling, die twee jaar na de oorlog als verloren beschouwd werd en als dusdanig in de kelders van het Kortrijks stadhuis langzaam aan het vergaan was, ten prooi aan schimmel en verpulvering, werd op initiatief van M. Notebaert, met de financiële steun van het textielpatroonsverbond, van de totale ondergang gered en door hemzelf met advies van het A.C.L. gerestaureerd, beschreven en gekatalogeerd.

Slag bij Fontenoy.
Damastweefsel,
vandaag midden
18e eeuw (na 1745).
aan signatuur:
I.B.D. GHENDT
TOURTRAY.

1
2 5
3
4

1 Veroveringen in Vlaanderen door de Hertog van Marlborough. Omstreeks 1709.

2 Caritas, begin 17de eeuw.

3 en 4 De gelijkenis van de Verloren Zoon. Begin 17de eeuw.

5 Carolo Sexto. Copyright A.C.L., Brussel.

De foto's 1 tot 4 werden bereidwillig afgestaan door Ir. Arch. A. G. Pauwels, Conservator van het Oudheidkundig Museum te Kortrijk.

Tafellaken met het
Gulden Vlies. Dit
damastweefsel werd door de
inwoners van Kortrijk aan
Karel V geschonken.
(Eigendom Stadsmuseum
Kortrijk).

